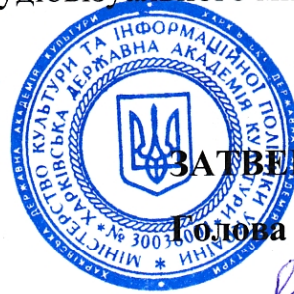

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет аудіовізуального мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

(підпис)

Василь ШЕЙКО

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

З ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА»

(замість зовнішнього незалежного оцінювання)

для здобуття ступеня **бакалавра** для вступників на основі повної загальної середньої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра

(спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
аудіовізуального мистецтва
Протокол № 7
від 15 лютого 2021 року

Харків – 2021

Програму вступного іспиту з української мови і літератури розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5-11 класів та програм для профільного навчання учнів 10-11 класів, програми для проведення зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури на 2021 рік, затверджених Міністерством освіти і науки України, з урахуванням вимог програми вступних іспитів до закладів вищої освіти.

Матеріал програми іспиту розподілено за такими розділами: «Фонетика», «Лексикологія», «Фразеологія», «Лексикографія», «Морфологія», «Морфеміка і словотвір», «Синтаксис», «Пунктуація», «Орфографія», «Стилістика», «Теорія літератури», «Усна народна творчість», «Історія української літератури початку ХІХ століття», «Історія української літератури другої половини ХІХ століття», «Історія української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття», «Історія української літератури ХХ століття», «Сучасна українська література».

Метою вступного іспиту з української мови і літератури є: виявлення та оцінка рівня навчальних досягнень учасників; оцінка ступеня підготовленості учасників до подальшого навчання у закладі вищої освіти. Завданням співбесіди з української мови та літератури є виявлення та оцінка в учасників: рівня філологічного мислення; здатності застосовувати набуті знання та вміння у повсякденному житті, при аналізі мовних та літературних явищ; здатності спиратися на основні засади культури мови; сформованості комплексного філологічного уявлення про основні процеси функціонування мови і літератури; здатності реалізовувати філологічні компетенції у майбутній трудовій діяльності, виявлення рівня сформованості філологічної культури.

Вступний іспит проводиться у формі тестування. На виконання завдань відводиться 180 хвилин.

Під час вступного іспиту з української мови і літератури абітурієнти повинні виявити:

знання:

- змісту мовних / літературних понять і термінів;
- мовних / літературних явищ, закономірностей;
- правил орфографії та пунктуації;
- лінгвістики тексту;
- значення мовних одиниць та особливостей їх функціонування;
- основних стильових тенденцій;
- літературних напрямів, течій, угруповань, їх представників;
- основних теоретико-літературних понять – жанрів, художніх засобів.

уміння:

- розпізнавати мовні явища й закономірності;
- аналізувати, групувати, класифікувати, систематизувати мовні/літературні явища;
- визначати істотні ознаки мовних явищ;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- створювати власні висловлення з певною комунікативною метою;
- аргументовано відстоювати власну думку;
- аналізувати літературний твір чи його уривок;
- виділяти в літературних творах художні засоби;
- визначати тему, мету, композицію художнього твору;
- аналізувати сюжет і його елементи;
- розпізнавати системи віршування, віршові розміри.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. УКРАЇНСЬКА МОВА

1.1 Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

1.2 Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова. Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

1.3 Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

1.4 Морфологія

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні й загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складна форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні

(інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого і найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні і підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

1.5 Синтаксис

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами та частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань)

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Складне речення. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення. Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

1.6 Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

1.7 Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення

2. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

2.1 Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «Засвіт встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

2.2 Давня українська література

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про похід Ігорів». Григорій Сковорода «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

2.3 Література кінця XVIII — початку ХХ ст.

Іван Котляревський «Енеїда», «Наталка Полтавка»; Тарас Шевченко «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля», «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»), «Заповіт»; Пантелеймон Куліш «Чорна рада»; Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»; Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1,4 частини); Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля»; Іван Франко «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей».

2.4 Література ХХ ст.

Михайло Коцюбинський «Тіні забутих предків», «Intermezzo»; Ольга Кобилянська «Меланхолійний вальс»; Леся Українка «Contra spem spero!», «Лісова пісня»; Микола Вороний «Блакитна Панна»; Олександр Олесь «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»; Павло Тичина «О панно Інно», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пам'яті тридцяти»; Максим Рильський «У теплі дні збирання винограду...»; Микола Хвильовий «Я (Романтика)»; Юрій Яновський «Майстер корабля»; Володимир Сосюра «Любіть Україну»; Валер'ян Підмогильний «Місто»; Остап Вишня «Моя автобіографія», «Сом»; Микола Куліш «Мина Мазайло»; Богдан-Ігор Антонич «Різдво»; Олександр Довженко «Зачарована Десна»; Андрій Малишко «Пісня про рушник»; Василь Симоненко «Ти знаєш, що ти – людина..», «Задивляюсь в твої зіниці...», «Лебеді материнства»; Василь Голобородько «Наша мова»; Олесь Гончар «Модри Камень»; Григорій Тютюнник «Три зозулі з поклоном»; Василь Стус «Господи, гніву пречистого...»; Іван Драч «Балада про соняшник»; Дмитро Павличко «Два кольори»; Ліна Костенко «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай».

2.5 Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний «Тигролови»; Євген Маланюк «Уривок з поеми».

2.6 Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Тест складається з трьох частин. І частина містить 19 завдань закритої форми з української мови, II частина – 15 завдань з української літератури закритої форми. Частина III передбачає написання власного висловлення (орієнтовний обсяг роботи – 1 сторінка: 200–250 слів; текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть). Неправильно позначені та підчищені відповіді у бланку відповідей вважатимуться помилкою. Результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, зазначених у бланку, та якості написання власного висловлення.

Загальна кількість завдань – 35. Правила виконання зазначені перед завданнями кожної нової форми. Час виконання – 180 хвилин.

НОРМАТИВИ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТУ

Оцінювання виконання завдань з української мови і літератури: I, II частини – кожне завдання оцінюється від 2 (з однією правильною відповіддю) до 3-4 балів (завдання на відповідність), III частина – 24 бали. Максимальна кількість балів – 200 балів. Мінімальна кількість балів – 100.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. – 2-ге видання, виправл. доповн. – К.: Грамота, 2014. – 560 с.
2. Доленко М. Т. Сучасна українська мова / М. Т. Доленко, І. І. Дацюк, А. Г. Кващук. – К. : Вища шк., 1987. – 352 с.
3. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 1: Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 450 с.
4. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2: Друга половина ХХ століття. Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 456 с.
5. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. Вид. 3 / Лесин В. М., Пулинець О. С. – К.: Радянська школа, 1971. – 463 с.
6. Літературознавчий словник – довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В.І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 752 С.
7. Срібний птах. Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Част. I / Упоряд. Г.Семенюк, М.Ткачук, А.Гуляк. К.: Освіта, 2004. 512 с.
8. Срібний птах. Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. Част. II / Упоряд. Г.Семенюк, М. Ткачук, А. Гуляк. Київ: Освіта, 2004. 576 с.
9. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник / А.К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. – К. : Знання, 2010. – 374 с.
10. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища школа, 2003. – 430 с.
11. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.
12. Українська література: Хрестоматія для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Упоряд. О.Авраменка. К.: Грамота, 2012. – 512 с.
13. Українська література: Підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / Олена Міщенко. – К.: Генеза, 2009. – 304 с.: іл.

14. Українська література: Підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / М.П. Ткачук, М.М. Сулима, В.Л. Смілянська, В.І. Сулима. – К.: Генеза, 2009. – 416 с.
15. Українська література: Підруч. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоньовська [та ін.]; за заг. ред. г. Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2010. – 352 с.
16. Українська література: Підруч. для 11 класу загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоньовська [та ін.]; за заг. ред. г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2011. – 528 с.
17. Українська література: Підруч. для 11 класу середніх загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень) / За заг. ред. г. Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2002. – 512 с.
18. Українська мова: енциклопедія / [голова ред. кол. В. М. Русанівський]. – вид. 2-ге, випр. і доп. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
19. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. – К. : Наукова думка, 2003. – 240 с.
20. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови [Текст] / І. П. Ющук. – 4-е вид. – К. : Освіта, 2000. – 254 с.
21. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови [Текст] / І. П. Ющук. – К.: Рідна мова, 1998. – 223 с.
22. Ющук І. П. Українська мова. 52 уроки грамотності. 2232 тести. Довідник для учнів 5-11 класів та абітурієнтів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 240 с.